

**МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРДА ВАТАНПАРВАРЛИК РУХИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ УСУЛЛАРИДА БАДИИЙ АДАБИЁТ, КИНО, ТЕАТР ВА ТАСВИРИЙ
САНЪАТНИНГ АҲАМИЯТИ”**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10936427>

Уринбаева Барчиной

Анджон шаҳар 42 давлат мактабгача таълим ташкилоти директори

Ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясида бадиий адабиётнинг аҳамияти.

Биз ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясининг тамойиллари ҳақида сўз юритганимизда, бизнинг ихтиёримизда бўлган, инсонларнинг ҳиссиётлари ва онгига таъсир этишга аниқ йўналтирилган барча шакл ва усуллардан тўлиқ ва ижодий тарзда фойдаланишни назарда тутамиз.

Ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси мавзуси ўзбек адабиётидан мустаҳкам ўрин олди ва унинг бугунги кундаги ривожидан давом этмоқда.

Шуниси диққатга сазоворки, бир қатор ёзувчиларимиз ўз ижодларида ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясига катта аҳамият бермоқдалар. Шунинг учун ҳам кундан-кунга ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги асарлар намуналари кўпайиб, уларнинг бадиий савиялари ҳам ошиб бормоқда. Ҳалқимизнинг севимли ёзувчилари А.Қодирий, А.Мухтор, О.Ёқубов ва бошқаларнинг асарларини бугунги кунда ёшларимиз ҳам қизиқиб мутоала қилишмоқда. Забардаст шоирларимиз А.Орипов, Э.Воҳидов, Мухаммад Юсуф сингари ижодкорларнинг ҳаёт йўли ёшларимиз учун йўлчи юлдуз бўлиб хизмат қилмоқда.

Ҳарбий-ватанпарварлик мавзусида чоп этилаётган нашрларнинг кўлами жуда ҳам кенгдир. Уруш ва меҳнат ҳақидаги янги асарлар ва мақолаларнинг аксарият қисми унинг муаллифларининг аниқ ифодаланган эътиқодлари, муаммоларга илмий ёндошганлик хусусиятлари билан ажралиб туради. Жасорат ва фидокорона меҳнатга чорловчи йўналишдаги асарлар мазмунлари, шунингдек муаллифларнинг, инсоннинг жангда ёки меҳнатдаги ҳаракатини ижтимоий моҳиятини чуқур ифодаб бериш савиялари ошиб бормоқда.

Ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясида асар муаллифлари ва қаҳрамонлари билан ўтказиладиган учрашувлар катта аҳамиятга эгадир. Чунки, улар ўзларининг ҳикоялари билан ўқувчиларга кучли руҳий таъсир кўрсата оладилар, бу эса учрашув қатнашчилари хотирасида узоқ вақтгача сақланиб қолади. Яхши ташкил этилган бундан учрашувларнинг ёшларга тарбиявий жиҳатдан таъсири ҳам юқори бўлади.

Ҳарбий-ватанпарварлик тарбиясида кино, театр ва тасвирий санъатнинг тутган роли.

Ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси муаммолари республикамиз матбуоти, радиотелевиденияси, кино, театр ва тасвирий санъатларининг диққат эътиборидадир.

Кино - ёшлар ўртасида энг оммавий санъат тури бўлиб ҳисобланади. Социологик маълумотларга кўра мамлакатимиз ёшларининг 80%- кинотомошабинлардир.

Халқимизнинг ўтмишида Ўзбекистон Республикаси озодлиги, мустақиллиги учун олиб борган курашларини бадиий ва маънавий жиҳатдан тушуниб етиш, халқимиз тақдиридаги суронли йилларнинг буюк синовлари акс эттирилган воқеаларга чуқур назар ташлаш, уларнинг тарихий ривожланишидаги аҳамиятини, озодлик курашини олиб борган аждодларимизнинг оммавий фидойиликларининг манбаларини фалсафий жиҳатдан мушоҳада қилиш, - бу ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги фильмларнинг бош мақсадидир.

Бундай фильмлар ўткир сюжетли, чуқур фалсафий маънога, шунингдек, саргузашт воқеаларга бой бўлса, улар ёшлар тарбиясида энг самарали воситалар бўлиб қолади.

Энг яхши ҳарбий кинофильмларда жасурлик, қахрамонлик манбаларини бадиий жиҳатдан тадқиқот қилиш, Ватанга бўлган муҳаббат билан ифодаланади - бу руҳий калит ҳисобланиб, у шахснинг ички дунёсидаги энг чуқур кечинмаларнинг англашга имкон беради. Ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги фильмлар, ёшларнинг маънавий эътиёжларига тўла жавоб беради, чунки уларда ёшларга хос бўлган саргузаштларга интилиш, ҳаётда ўзининг муносиб ўрнини эгаллаш ва фидойилик намуналари ҳикоя қилинади. Масалан, “АмирТемур”, “Мендирман Жалолиддин”, “Генерал С.Рахимов”, “Жасур”, “Илҳақ” ва бошқа фильмлар шулар қаторидандир.

Она-Ватанга бўлган муҳаббатни тарбиялаш, ватанпарварлик туйғуларини шакллантириш, бевосита ҳаётий идеаллар билан боғланган бўлиб, миллий ғоя ва миллий мафкурамизнинг асоси ҳисобланади. Бу эса, ўз навбатида хозирги кунга қадар ўқув юрларида батамом бартараф этилмаган баъзи бир умумий камчиликларни енгиб ўтишни талаб қилади.

Сўз бу ерда аввалом бор, ўқув юртлари ва ўқув дастурларида ва дасрдан ташқари ишларда ўзининг муҳим ўрнига эга бўлмаган эстетик таълим ва тарбия ҳақида бормоқда. Ана шу камчиликлар оқибатида ёшларнинг умумий маънавий ривожланишида сезиларли муаммолар пайдо бўлмоқда. Уларнинг санъат, шунингдек, кино санъати соҳасидаги билимлар даражаси жуда саёз бўлиб, бу муаммолар ўзининг ечимини кутмоқда.

Театр санъати - нафис санъат турларидан бўлиб, ўзининг эмоционал жиҳатлари билан баркамол инсоннинг шаклланишига ката таъсир кўрсатади.

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР:

1. Ўзбекистон Республикасининг “Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида”ги Қонуни, Т, 2017 й.
2. Ўзбекистон Республикасининг Ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш Концепсияси, Т, 2018 й.
3. Ўзбекистон Республикасининг Чақирувга қадар бошланғич тайёргарлик бўйича Низоми, Т, 2018 й.
4. «Шунқорлар» ҳарбий-спорт ўйинларининг Низоми. Т. 1999 й.
5. А.И.Ибрагимов, Х.Х.Султонов «Ватан туйғуси» Т. 1996 й.
6. «Ватан химояси-муқаддас бурч» Т. Ҳарбий нашриёт, 2000 й.
7. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа Вазирлигининг «Ватанпарвар» газетаси.
8. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа Вазирлигининг «Ўзбекистон Қуролли Кучлари журнали» Т.